

ΕΠΑΡΧΙΑΚΟΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΒΙΟΣ

(**Απόσπασμα**)

Αι απόκρρω ἐν Ζακύνθῳ.

Ἄσμένως καταχωρεῖται ἡ πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τῆς «Ποικίλης Στοᾶς» ἐκ Ζακύνθου σταλείσα διατριβὴ τοῦ εὐπαιδευτοῦ κ. Τιμολέοντος Ἀμπελά. Εὐχαριστοῦμεν δὲ μεγάλως αὐτόν, δι' ὅσα τοσοῦτον ἐνθαρρυντικῶς ἐκφράζεται ὑπὲρ τοῦ Ἡμερολογίου.

Ἡ Διεύθυνσις.

«..... Μόλις σήμερον εἰς τὴν ἐπιστολὴν μου ταύτην, ὀγδόην νομίζω, περὶ τῶν ἐν Ζακύνθῳ ἐντυπώσεών μου, σοὶ γράφω περὶ τῶν ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα πεφημισμένων ἀποκρῶ τῆς Ζακύνθου, δι' ἃς μεταξὺ ἄλλων μ' ἐθεώρεις εὐτυχῆ μετατεθέντα εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ Φωσκόλου κληθὲν ἄνθος τῆς Ἀνατολῆς. Πέρυσι—ὡς ἐνθυμεῖσαι—εἶχον φθάσει κατόπιν ἐορτῆς, ἤτοι τὴν καθαρὰν δευτέραν ὅτε ὅλα εἶχον τελειώσει μ' ὅλα ταῦτα καὶ τότε, φθάσας περὶ τὰ ἐξημερώματα, ἐπρόφθασα νὰ λάβω τινὰ περὶ αὐτῶν ἰδεῶν ἐκ τινῶν ἀγρυπνησάντων καθ' ὅλην τὴν νύκτα ἐν δημοσίῳ χορῷ γενομένῳ ἐν ὑπαίθρῳ ἐν τῇ κεντρικῇ Πλατείᾳ τοῦ Ποιητοῦ. Ἡ ἐν ὑπαίθρῳ ἐκείνῃ διασκέδασις τῶν εὐθύμων Ζακυνθίων εἶχε πολὺ τὸ δημοκρατικὸν καὶ τι πρωτότυπον, μολονότι ὑπενθύμιζέ πως τὰ ἱστορικὰ *καρναβάλια* τῆς Βενετίας, ἧς καὶ ἀναμνήσεις τινὲς καὶ ἔθιμα καὶ ἔπιπλα καὶ κτίριά τινὰ παραμένουσιν ἔτι ἐνταῦθα πρὸς ἀνάμνησιν τῆς πολυχρονίου ἐκείνης κατακτῆσεως. Ὁ ἐν ὑπαίθρῳ οὗτος χορὸς συνεκροτήθη συνεπέῃ τοιχοκολληθέντος ἐντύπου προσκλητηρίου Ζακυνθίου «λαβόντος τὴν τιμὴν νὰ καλέσῃ τὴν πόλιν τῆς Ζακύνθου εἰς δημόσιον χορὸν ἐν τῇ Πλατείᾳ τοῦ Ποιητοῦ τὴν ἐβδόμην ἐσπερινὴν ὥραν.» Οἱ ἀνώνυμοι προσκεκλημένοι μετημφισμένοι καὶ μὴ, συνεπυκνώθησαν ἐκεῖ κατὰ τὴν ὀρισθεῖσαν ὥραν οἱ πέντε καφφεπῶλαι ἐξήγαγόν τινὰς φανούς, συνεκροτήθη

* Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ ἀνεκδότου (Α' τόμου) τοῦ «Ἐπαρχιακοῦ ἐν Ἑλλάδι βίου» (περιλαμβάνοντος τὴν Εὐβοίαν καὶ Ζακύνθον) ὑπὸ Τιμολέοντος Ἀμπελά.

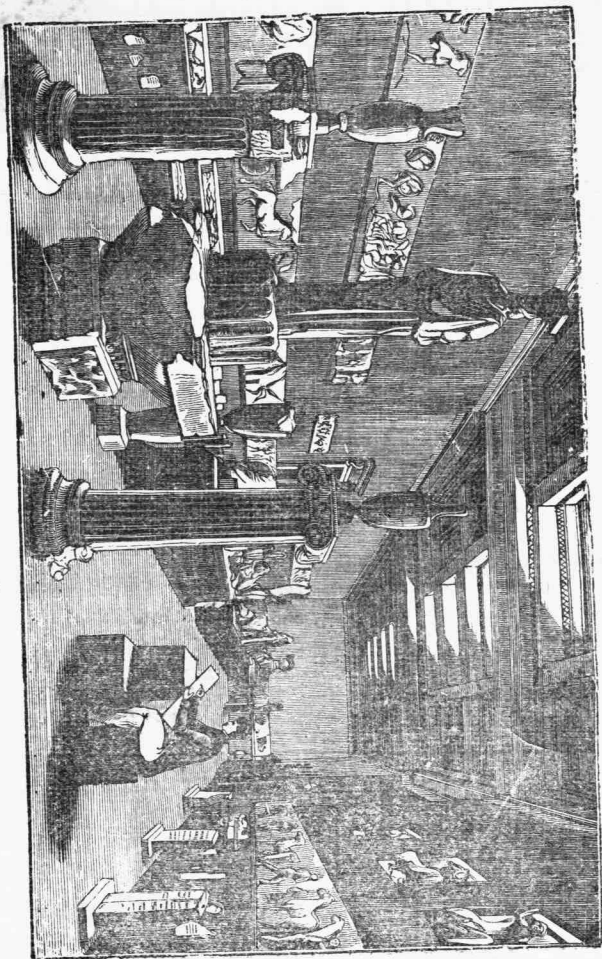
κωμοπόλεως ἢ χωρίου τῆς πρῶν Ἑλλάδος! Ἐτερον ἔνταυθα, ἀνεξαρτήτως τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἄρχεται τὸ τριώδιον, τὸ ὠραῖον φύλον πάσης τάξεως, ἡλικίας καὶ οἰκονομικῆς καταστάσεως μεταβαίνει εἰς τὸ θέατρον μὲ προσωπίδας ἀπὸ τῆς 10 Ἰανουαρίου μέχρι τέλους τῶν ἀποκρέω κατ' ἔθιμον πολυχρόνιον καὶ ἀδιάκοπον. Φαντάσου λοιπὸν ἐπαρχιώτισσαν ἢ χωρικὴν τοῦ πρῶν βασιλείου εἰσερχομένην *masquée*, καὶ πρὸ τοῦ τριωδίου εἰς τὸ θέατρον τῶν Ἀθηνῶν, τῆς Σύρου, τῶν Πατρῶν, ἢ ἄλλης τινος πόλεως. Μὴ ὑπολάβῃς δὲ ὅτι αἱ ἀπὸ τῆς 10 Ἰανουαρίου προσωπιδοφοροῦσαι ἐν τῷ θεάτρῳ ἀνήκουσιν εἰς τὰς προγεγραμμένας τὸ ἔθιμον τοῦτο καθιερώθη πρὸ πολλῶν ἐτῶν ὑπὲρ πασῶν τῶν γυναικῶν ἵνα ἱκανοποιεῖται ἡ φιλομουσία τοῦ γυναικείου ἐκείνου πληθυσμοῦ, ὅστις εἴτε δι' οἰκονομίαν, εἴτε διὰ πένθος, εἴτε δι' ἄλλους λόγους δὲν δύναται νὰ φοιτᾷ εἰς τὸ θέατρον καὶ νὰ δαπανᾷ εἰς θεωρεῖα καὶ ἐνδυμασίας δι' αὐτὰς ὀρίζονται πλείσται θέσεις ἐν τῇ εὐρυχωρῇ πλατεῖα τοῦ θεάτρου καὶ οὕτω δύναται ἄνευ πολλῶν ἐξόδων, ὀλιγώτερα μάλιστα πληρῶνουςαι τῶν λοιπῶν θεατῶν, (ἦτοι μόλις δραχμὴν δι' εἴσοδον καὶ ἀναπαυτικὴν ἔδραν) ν' ἀπολαμβάνωσι τὴν ἐκ τοῦ θεάτρου ψυχαγωγίαν ἀρκούμεναι νὰ βλέπωσι καὶ ἀκούωσι χωρὶς νὰ ἔχωσι τὴν ματαιότητα νὰ ἐπιδεικνύωσι γυμνά τὰ πρόσωπά των καὶ τὰ στήθη. Μεταβαίνουσι δὲ καὶ ἐπιστρέφουσιν ἐκ τοῦ θεάτρου μόναι· οὐδ' ὑπάρχει παράδειγμα γυναικὸς παθούσης τι καθ' ἑδὸν ἢ εἰς τὰ σκοτεινὰ καὶ στενὰ *καρτούνια* τῆς πόλεως· ἀσφαλέστερον μάλιστα δύνασαι νὰ διέρχῃσαι τὰς ὁδοὺς τὴν νύκτα γυναικεῖα ἐνδεδυμένως· τοῦτο δ' ἀποδεικνύει μίαν τῶν ἀρετῶν τοῦ Ζακυνθίου λαοῦ.

Ἄλλ' ἄς ἔλθωμεν εἰς τὰς ἀποκρέω· διότι ἡ ἀπὸ τῆς 10 Ἰανουαρίου ἐμφάνησις γυναικῶν προσωπιδοφόρων καθ' ἑδὸν καὶ εἰς τὸ θέατρον, εἶναι μόλις τὰ προεόρτια τῆς κατόπιν δεκαπενθημέρου πανηγύρεως. Αἱ κυρίως λοιπὸν ἀποκρέω ἄρχονται ἀφ' ἧς ἡμέρας ἀνοιχθῶσιν εἰς τὸ κοινὸν αἱ *καβαλκίνας* καὶ αἱ αἵθουσαι τῶν τεσσάρων πέντε λέσχων. Ἐν αὐταῖς συγκεντροῦται ἀθρόος καὶ φαιδρὸς ἅπας ὁ λαὸς ἀπὸ τῆς 2 μ. μ. μέχρι τῆς νυκτός· βρίζουσι δὲ αἱ ὁδοὶ αἱ ἄγουσαι ἀπὸ τὰς *καβαλκίνας*, εἰς τὰς λέσχας,

ἤτοι αἱ δύο μεγάλοι παράλληλοι ὁδοί, ἡ *Πλατεία* λεγομένη *Ῥοῦγα*, ἡ τέμνουσα εἰς δύο μεγάλα τμήματα τὴν ἐπιμήκη πόλιν, ἧς τὰ πεζοδρόμια εἶναι ἀμφοτέρωθεν ὑπὸ στοᾶς καὶ ἡ *Στράτα Μαρίνα* ὠραιότατη παραλία ὁδός, ἐνθυμίζουσα πῶς καὶ συγχρόνως τὰς παραλίας ὁδοὺς τοῦ Πειραιῶς καὶ Φαλήρου, ἴσως δὲ καὶ λαμπρότερον ἔχουσα καθ' ὅλον αὐτῆς τὸ μῆκος θέαμα, ἀπὸ τῆς μεγάλης Πλατείας τοῦ Γεωργίου Α'. μέχρι τοῦ Ἁγίου (Διονυσίου), ἤτοι ἔνθεν μὲν τοὺς γραφικωτάτους λόφους τοῦ *Καλλιτέρου*, ἐκείθεν τὰς καταφύτους ὑπορείας τοῦ *Σκοποῦ*, πέραν δὲ τὸ δασῶδες *Βασιλικόν*, ἐτέρωθεν δὲ καὶ πέραξ τὸ ὑψηλὸν *Κερί*, ἔνθα ἡ ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου μνημονευομένη πισσάσφαλτος, τὸ φρούριον τῆς *Ζακύνθου*, πρὸς ἀνατολὰς δὲ τὰ βουνὰ τῆς Πελοποννήσου, τὸ φρούριον τῆς *Γλαρέντζης* κ.λ.π.

Κατὰ τὰς δεκαπέντε λοιπὸν τελευταίας ἡμέρας τῶν ἀποκρέω ἢ εὐθυμίας τῆς νήσου κοινωνία εἶναι ἅπασα εἰς κίνησιν, κατὰ τὴν κυριολεκτικὴν τῆς λέξεως σημασίαν· διότι ἐνταῦθα πᾶσα γυνή, ἀπὸ τοῦ 15 μέχρι τοῦ 50 ἔτους, τῆς κάτω ἰδίως τάξεως καὶ ἐν μέρει τῆς μεσαίας, ἐννοεῖ νὰ χορεύῃ καὶ τὰς δεκαπέντε ἴσως ἡμέρας. Ἐὰν δὲ λάβῃς ὑπ' ὄψει τὸν ἐξ εἴκοσι χιλιάδων πληθυσμὸν τῆς πόλεως καὶ κάμῃς ὅσας θέλεις ἀφαιρέσεις τῶν μικροτέρων καὶ μεγαλειτέρων ἡλικιῶν, τῶν ὀλίγων ἀσθενῶν καὶ τῶν σπανιωτάτων χωλῶν θέλεις ἰδεῖ τί περισσεύει ἐκ τοῦ γυναικείου πληθυσμοῦ. Μὴ ἐξαιρέσης δὲ καὶ τὰς πεντηκοντούτιδας· διότι ἐνταῦθα μόλις τὸ 50^{ον} ἔτος τῆς ἡλικίας θεωρεῖται τὸ ὄριον πέραν τοῦ ὁποίου ἄρχεται τὸ γῆρας διὰ τὰς γυναῖκας, ἢ μᾶλλον μέχρις οὗ ἡ ἡλικία θεωρεῖται ἱκανὴ νὰ προξενήσῃ σκάνδαλα. Τοῦτο τοῦλάχιστον ἀνέγνωσα μεγάλοις γράμμασι γεγραμμένον ἐπὶ τοῦ μαρμάρου τοῦ ἄνω τῆς θύρας τοῦ ἐνταῦθα πτωχοκομείου τοῦ λεγομένου «τοῦ Κοιμόντου.» *Οὐδέμια*—λέγει ἡ ἐπιγραφή αὕτη—*τῶν ἔλασσοι τῶν πεντήκοντα ἐτῶν εἰσέτω*, κατὰ μίμητιν τοῦ περὶ τῶν ἀγεωμετρῆτων πρὸ τῆς Ἀκαδημίας τοῦ Πλάτωνος. Ἄγνωστος ἂν καὶ ὁποῖαν ἐπιγραφὴν φέρει τὸ ἕτερον ἐνταῦθα φιλανθρωπικὸν κατάστημα, τὸ ἐντὸς τοῦ περιβόλου τῆς Μητροπόλεως κείμενον καὶ ἐπονομαζόμενον «*Παρθενῶν*»· διότι εἶναι αὐστηρῶς ἀπηγορευμένη ἡ εἴσο-

Исторический музей

δος, μεσαιωνικά δὲ κλειθρα καὶ κιγκλίδες διπλαῖ ἢ τρίδιπλαι, νομιζῶ, χωρίζουσιν αὐτὸ ὡς διὰ σιניκοῦ τείχους ἀπὸ τῆς ὁδοῦ. Ἄν κρίνω ὅμως ἐκ τῆς ἐπωνυμίας αὐτοῦ, ἢν πρὸ πολλοῦ συνέπεσε νὰ ἴδω καὶ ἔν τισι περὶ τῆς συστάσεως καὶ τοῦ κανονισμοῦ αὐτοῦ Β. Διατάγμασιν, ὑποθέτω ὅτι ἀντίθετον ὅλως ἀπαγορευτικὴν ἐπιγραφὴν φέρει.

Τὴν περὶ τῶν «ἔλασσον τῶν πεντήκοντα ἐτῶν» ἐπιγραφὴν ἔκριναν ἀνωφελεῖς νὰ μιμηθῶσι κατὰ τὰς ἀποκρέω οἱ διευθυνταὶ τῶν λασχῶν καὶ τῶν καθαλκίνων διὰ τὸν ἀπλούστατον λόγον ὅτι καὶ ὑπὲρ τὰ πεντήκοντα ἔτη δύνανται νὰ κρυφθῶσιν ὑπὸ τὴν προσωπίδα· ἐπέισθην δὲ περὶ τούτου ἀνακαλύψας τυχαίως χορεύουσαν τὴν ἐξήκοντούτιδα μητέρα, τῆς ἐν ᾧ μένω ξενοδοχείῳ ὑπερτριάκοντούτιδος θαλαμηπόλου.

Εἰς μάτην δὲ μεταξὺ τοσοῦτων ἑκατοντάδων κομφῶν προσωπίδοφόρων ἀνεζήτησα τὸ κοσμοπολιτικὸν κοινότατον δὲ ἐν Ἀθήναις καταστὰν *domino*. Αἱ ζακύνθια *μάσκαρες* φέρουσι τὴν συνήθη ἐνδυμασίαν τῶν ὄλη δὲ ἡ μετεμφίσεις συνίσταται εἰς καλύπτραν τινα ἀπλουμένην, ἀπὸ τῆς κεφαλῆς μεγεθυνομένη δι' ὑπερμεγέθους *κότσου*, ἢ πλεξίδος ἐπιχαρίτως περιπεπλεγμένης, πίπτουσαν δὲ ἐπὶ τῆς ἐσθῆτος ἢ τῶν *κοττόλων*, (ἔσωφορίων). Εἶναι δὲ ἡ καλύπτρα αὕτη ἢ μικρὰ σινδόνη, ἢ τραπεζομάνδηλον ἢ τεμάχιον παραπετάσματος ἢ ἐπὶ τέλους τὸ σύνηθες *σά.λι* ἢ *ὀμποξᾶς*, οὗ τὰς πτυχὰς ἢ ἀναδιπλώσεις ἄνω τοῦ μετώπου συγκρατεῖ κοσμημά τι ἐπάργυρον ἢ ἐπίχρυσον, ἢ πτερόν, ἢ δέσμη ποικιλοχρῶν ταινιῶν. Τὴν μετεμφίσειν δὲ συμπληροῖ ἡ προσωπίς ἢ *μάσκαρα*, ἢ *μυρέττα* παρ' αὐτῶν ἐπὶ τὸ γενικώτερον λεγομένη. Ἐν ἄλλοις λόγοις δὲν ἐξοδεύουσι καθ' ὅλας τὰς ἀποκρέω εἰ μὴ μίαν ἢ δύο προσωπίδας, δύο ἢ τρία ζεύγη περιχειρίδων, ἀπαραιτήτων διὰ πάσας πάσης τάξεως καὶ ἐν ζευγος κομφῶν ὑποδημάτων καὶ ἐπίτηδες διὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην παρηγγελμένων. Χάρις δὲ εἰς τὰ *ρυκτέρια* τῶν ὑποδηματοποιῶν δὲν εἶνε κίνδυνος νὰ μείνη τις μάσκαρα ἄνευ τῶν ἀπαραιτήτων μποτινῶν διὰ τοὺς ἥκιστα ἀγγλικούς πόδας τῆς.

Κατ' ἀντίθεσιν δὲ τῆς πληθῆος τῶν προσωπίδοφόρων γυναικῶν

εὐάρθμοι καὶ ἐπὶ δακτύλων μετρούμενοί εἰσιν οἱ ἄρρηνες μετημφιεσμένοι, οἵτινες δὲν λέγονται *μασκαράδες* ἢ *κουδουνάτοι* ὡς ἀλλαχοῦ, ἀλλὰ *ντετόροι* ὅπωςδήποτε καὶ ἂν ἦναι μετημφιεσμένοι. Φαίνεται δὲ ὅτι παρέμεινεν ἡ λέξις ἐκ τῆς συχνῆς διακωμωδήσεως τῶν *ντετόρων* ἤτοι ἱατρῶν καὶ δικηγόρων· ἔκτοτε δὲ καὶ εἰς γραῖαν, ἢ μάγισσαν, ἢ οὐραγκοτάγκον ἂν μετεμφιεσθῆ τις θὰ ὀνομασθῆ *ντετόρος!* Χθὲς τοῦλάχιστον ἐν τῷ θεάτρῳ, ἐν ᾧ εἴμεθα προσηλωμένοι ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἔνθα ἐψάλλετο ἡ *Λουκία*, περιεσπασθήμεν ὑπὸ πολυαριθμῶν μετημφιεσμένων, εἰσχωρησάντων εἰς τὰ θεωρεῖα καὶ τὴν πλατείαν. Στρέψας εἶδον ἐδῶ μὲν τρεῖς ὑποκρινομένους ἀγάλματα, ἐκεῖ δὲ γραίας ἢ ἀρλεκίνους κ.λ.π. ὅλοι οὗτοι ἦσαν *ντετόροι*, μολονότι οὐδεὶς ἐκ τούτων διεκωμῶδει ἱατρὸν ἢ δικηγόρον.

Ταῦτα ἐπαναλαμβάνονται καθ' ἐκάστην καὶ ἐπὶ δεκαπέντε ἡμέρας ἀδιακόπως. Ἐν γένει δ' εἶπεῖν εἰσι καθαρῶς διασκεδάσεις τοῦ λαοῦ· διότι ἡ ἀνωτέρα τάξις καὶ μέρη τῆς μεσαιᾶς οὔτε μετέχουσιν αὐτῶν, οὔτε διασκεδάζουσι καθ' οἶκον-τοῦλάχιστον ἐφέτος. Ἐξαιρουμένου δὲ ὀνομαστοῦ τινος ἐνταῦθα διὰ τὴν φιλοξενίαν διαπρεποῦς οἴκου, ἔνθα καὶ ἡμεῖς οἱ μὴ ζακύνθιοι, οἱ ξένοι λεγόμενοι, ἠξιούμεθα νὰ βλέπωμεν πολλάκις συναναστρεφόμενας τὰς καλλίστας τῶν οἰκογενειῶν, σκότος βασιλεύει εἰς τοὺς ἄλλως ἀξιολόγους καὶ πολυτελεῖς ἐσωτερικῶς οἴκους· οὐδ' ἀκούεται που θροῦς ἢ ἐτοιμασία χοροῦ καὶ ὀργάνων ἀρμονία. Πᾶσα λοιπὸν ἡ κίνησις καὶ ἡ εὐθυμία καὶ ὁ θόρυβος συγκεντροῦται εἰς τὰς λέσχας, τὸ θέατρον καὶ τὰς καθαλκίνας, αἵτινές εἰσι σιταποθῆκαι ἢ σταφιδαποθῆκαι ἢ καὶ ἄλλως *σεράϊα* λεγόμεναι, διακοσμούμεναι εἰς μυστοστολιστούς αἰθούσας χοροῦ, ἔνθα αἱ κατώτεραι ἰδίως τάξεις ἀνετώτερον διασκεδάζουσι μετὰ παραδειγματικῆς ἀληθῶς ἡσυχίας καὶ τάξεως. Ἐκεῖ δὲ δύνασαι νὰ ἰδῆς καὶ τοὺς ἀναλογούντας πρὸς τοὺς παρ' ἡμῖν βρακοφόρους καὶ *βλάμηδες* χορευόντας εὐρύθμως τὴν πόλιν, τὸ γκαλόπ καὶ τοὺς λανσιέδες, τοὺς τρεῖς προσφιλεστέρους ἐνταῦθα χορούς. Ἴνα ἐννοήσης τὴν ἀντίθεσιν τοῦ εἶδους τῶν χορευτικῶν τούτων διασκεδάσεων πρὸς τὰς καθ' ἡμᾶς, φαντάσου τοὺς ἀρχαίκοις ἡμῶν Πλακιώτας, ἢ τοὺς περὶ τὴν πλα-

τεῖαν τοῦ Ψυρρῆ εὐκνήμιδας ἄνδρας χορεύοντας ἀπὲς τοῦ συρτοῦ καὶ τριπηδηκτοῦ τὴν πόλιν ἢ τοὺς λανσιέδες μετὰ τάξεως καὶ ριβερένζας, ἦν, μὰ τὴν ἀλήθειαν, δὲν ἐκτελοῦσι μετὰ τόσης ἀκριβείας καὶ ῥυθμοῦ πάντες οἱ πκρ' ἡμῖν Πηδηκτοῦλα: τινῶν σαλνίων.

Ταῦτα ἐν συντόμῳ τὰ καρναβάλια τῶν ζακυνθίων, ἃ ἠκούσαμεν πολλάκις φημιζόμενα. Φαίνεται ὅτι ἄλλοτε, κατὰ τὴν ὁμολογίαν τῶν παλαιότερων κατοίκων, ἐτελοῦντο θορυβωδέστερον καὶ οὕτως εἰπεῖν, διασκεδάζουσιν ἐν ἰδίοις κύκλοις καὶ τῆς ἀνωτέρας τάξεως· ἀλλ' αἱ κομματικαὶ, ὡς λέγουσι, διαιρέσεις ἐνταῦθα, ὧν ἕνεκα πολλοὶ τῶν μεγάλων οἰκῶν ἔπαυσαν τὰς ἐσπερινὰς διασκεδάσεις, περιώρισαν ταῦτα εἰς τὰς λέσχας, τὰς καθαλκίνας, τὸ θέατρον καὶ τὰς ἐν ταῖς ὁδοῖς δμάδας τῶν ντετόρων.

Τοῦναντίον ἡ ἑτέρα τῶν Ἑπτὰ νήσων, ἡ Κέρκυρα, προήγαγε ταῦτα εἰς δημοτελεῖς σχεδὸν πανηγύρεις, διευθυνομένας ὑπὸ πολυμελοῦς Ἐπιτροπῆς «ἐπὶ τῶν διασκεδάσεων» λεγομένης, ἐπισήμως διοριζομένης καὶ ἐκδιδούσης προγράμματα τῶν καθ' ἑκάστην διασκεδάσεων, σχοινοτενῆ καὶ λεπτομερέστερα τῶν κατὰ τὰς ἐθνικὰς ἑορτὰς ἐπισήμων τοιούτων. Τὸ ἐφέτος μάλιστα ἐκδοθὲν παρμυέγεθες αὐτῆς πρόγραμμα εἶναι τὸ μεγαλειότερον τῶν ὄσων μέχρι τοῦδε εἶδον. Οὔτε οἱ Ὀλυμπιακοὶ τῶν ἀρχαίων ἀγῶνες περιεῖχον βεβαίως τόσα εἶδη θεαμάτων καὶ ἀγῶνων. Ἀντιγράφω τινα τοῦτων προχείρως· « 1) Χοροὶ καὶ ἀγῶνες παντοσείδεις, ἐπὶ ἰστῶν ἀναβρέχησεις, τρυγοδίφησις, χοιροθηριά, μυῖα χαλκῆ, ἀκόντιον δι' ὁδοδρομίας κ.λ.π. 2) Περίπατοι προσωπιδοφόρων, ὧν οἱ μᾶλλον κινήσαντες τὴν περιέργειαν τοῦ κοινοῦ ἀμείβονται ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς διὰ χρηματικῶν βραβείων καὶ χοιρομηρίων· 3) Ὀροδρομίαι καὶ ἀμαξοδρομίαι προσωπιδοφόρων κ.λ.π. 4) ἡ κήδευσις τῆς ἀποκρέω μετὰ κανονοβολισμῶν, μουσικῆς κ.λ.π! Ἐσημείωσα δὲ ὅτι ταῦτα δὲν γίνονται, ὡς ὑποθέτω, ἀπλῶς πρὸς διασκεδάσιν τοῦ πλήθους, ἀλλ' ὑπάρχει καὶ τις ἐπαινετὴ ἄλλως ὀπισθοβουλία, ἥτοι ἡ δι' αὐτῶν συρροὴ ξένων, ἡ κίνησις δι' αὐτῶν τῆς ἀγορᾶς κ.λ.π. πράγματι δὲ πλείστοι συρρέουσιν ἐκεῖ καὶ ἐκ τῆς ἄλλης Ἑπτανήσου καὶ ἐξ αὐτῆς ἔτι τῆς Ἰταλίας, ὡς καὶ αἱ

ἐνταῦθα ἀποκρέω προσελκύνουσι πολλοὺς καὶ ἐκ Πατρῶν καὶ ἐκ Μεσολογγίου καὶ ἐξ Ἡλείας κ.λ.π. Αὐτὰ δὲ δὲν γίνονται εἰς ὅλην τὴν Ἑπτάνησον εἰς τὴν Κεφαλληνίαν μάλιστα τὴν ἀπέχουσαν τρεῖς—τέσσαρας μόλις ὥρας ἀπὸ τῆς Ζακύνθου, αἱ ἀποκρέω διέρχονται ἀπαρατήρητοι σχεδόν· μάλιστα κατὰ τινα κεφαλλῆνα, δύνανται νὰ σὲ ἐκλάβουν ὡς ἀστευεῦμενον ἐὰν ζητήσης νὰ ἴδῃς μασκαράδες καὶ καθακλίνας ἢ ν' ἀγοράσης προσωπίδα· εἶναι τὸ αὐτὸ ὡς ἂν ἐπειράσῃ νὰ ζητήσης πρὸς ἀγορὰν ἀπὸ τοῦ Μάυφαρτ ἢ τοῦ Μαραγκοῦ κουνουπίδια ἢ κάρβουνα ἢ ἄλλο τι τοιοῦτο.

Ἡ ἀντίθεσις αὕτη τοῦ χαρακτῆρος τῶν εὐθύμων Ζακυνθίων πρὸς τὸν τῶν σοβαρῶν Κεφαλλήνων προέρχεται καὶ ἐκ πολλῶν μὲν ἄλλων λόγων, μάλιστα δὲ ἐκ τῆς διαφόρου ἐπιδράσεως τοῦ κλίματος καὶ τοῦ ὀρίζοντος ἐπὶ τῶν κατοίκων. Ἐνταῦθα μὲν εἰς τὴν μυρόεσσαν πατρίδα τοῦ Σολωμοῦ καὶ τοῦ Φωσκόλου, χαμηλὰ καὶ ἡμερα σχετικῶς τὰ ὄρη, κατάφυτος δὲ καὶ μυροαριθμῆς ἡ πεδιάς, εὐκραεὲς καὶ γλυκὺ τὸ κλίμα, προκαλοῦν τὴν εὐθυμίαν καὶ μέχρι τινὸς τὸ *dolce far niente*, ἐκεῖ δὲ ὁ τραχὺς καὶ νεφογεῖτων Αἴνος, κρύπτων ἀπὸ τοῦ Ἀργοστολίου καὶ Ληξουρίου τὴν λοιπὴν ἡμερωτέραν ἔκτασιν τῆς νήσου καὶ ἰδίως τὰ κατάφυτα χωρία τῆς Λειβαθοῦς, περιορίζει τὸν ὀρίζοντα τῶν δύο μεγαλειτέρων πόλεων καὶ ἐπιδρᾷ σπουδαίως ἐπὶ τοῦ σοβαροῦ τῶν Κεφαλλήνων χαρακτῆρος. Ἡ ἀντίθεσις δὲ αὕτη παρατηρεῖται καθ' ὅλας τὰς ἕξεις καὶ διασκεδάσεις τῶν δύο κοινωνιῶν. Εἶδες εἰς τὰς προηγούμενας μου ἐπιστολάς τὰς περιγραφὰς τῶν ἀναριθμητῶν ἐν Ζακύνθῳ πανηγύρεων, τῶν «εἰς τὰ σῦκα» λεγομένων ἐκδρομῶν, τῶν «διὰ τὰς ῥιγανάδας εἰς τὸ Κρῦο νέρι» λεμβοδρομιῶν καὶ τὰς περιφήμους *καττάδας*, ὧν ἐλησμόνησα νὰ σοὶ προσθέσω τὴν δι' ἐμὲ τοῦλάχιστον πρωτοφανῆ *πατινάδα*, ὡς λέγομεν ἡμεῖς κοινῶς, γενομένην προχθὲς εἰς τὰς ὁδοὺς διὰ κλειδοκυμβάλου μὲ οὐράν! Ἀπίστευτον καὶ ὅμως... ἀληθές! Ὅκτῳ μετέφρον τὸ τεράστιον κλειδοκύμβαλον, ἰσάριθμοι ἐκράτοιν λαμπάδες καὶ *νόταις* καὶ ἄλλοι ἐτραγῶδον· ταῦτα δὲ εἰς ὁδοὺς στενάς καὶ *καρτούνια*. Τὸ εὐθυμον δὲ καὶ καλαίσθητον τῶν Ζακυνθίων ἀναγνωρίζεις καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἀγιογραφίαν καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ψαλμωδίαν,

ἀρμονικωτέραν μὲν καὶ φαειροτέραν τῆς ἐν Ἀθήναις γνωστῆς σοι ἐν τῇ ῥωσσικῇ ἐκκλησίᾳ μελωδίας, εἰς τοιαύτην δὲ ἀντίθεσιν οὐσαν πρὸς τὴν παρ' ἡμῖν ῥινοφωνίαν, ὥστε δύναται νὰ σὲ φέρῃ καὶ εἰς ἀπορίαν πῶς διὰ τοσοῦτον ἀντιθέτων ἤχων ἐκφράζομεν τὴν αὐτὴν λατρείαν πρὸς τὸν αὐτὸν Θεόν. Ἀλλὰ περὶ τούτων δὲν σοὶ γράφω ἀναλυτικώτερον διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων. Καὶ ὅσα δὲ σοὶ ἔγραψα περὶ τῶν ἐν Ζακύνθῳ καρναβαλίων δὲν ἀρκοῦσι νὰ δώσωσι πλήρη εἰκόνα τῶν εὐθύμων διαθέσεων τοῦ Ζακυνθίου λαοῦ. Ἡ ἐνταῦθα φύσις ἀνελίσσει τοσαῦτα εὐφρόσυνα θεάματα, τὸ κλίμα εἶναι τοσοῦτον γλυκὺ καὶ ἡμερον, ὃ ἐν ταῖς ἐξοχαῖς βίαις τοσοῦτον εὐχάριστος, ἡ φυσιογνωμία κατὰ τὸ πλεῖστον τοῦ πληθυσμοῦ, ἰδίως τοῦ γυναικείου τοσοῦτον αἰμύλη καὶ συμπαθὴς ὥστε μετὰ μακρὰν ἐνταῦθα διαμονὴν γίνεσαι χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσῃς καὶ χωρὶς ποτε νὰ γράψῃς στίχους σιωπηλός τις καὶ οἶονεὶ λανθάνων Ἀνακρέων ἢ Βερανζέρος ἢ Χριστόπουλος. — Ἀλλὰ περὶ τούτων, ὡς καὶ περὶ τῶν δημοδῶν ᾠσμάτων καὶ τῶν πρωτοτύπων μελωδῶν καὶ μουσικῶν ἀρμονιῶν τοῦ Ζακυνθίου λαοῦ ἐν ἄλλῃ ἐπιστολῇ πλείότερα.»

[Ἐκ Ζακύνθου.]

ΤΙΜΟΛΕΩΝ ΑΜΠΕΛΑΣ.